

Vergaderjaar 2010–2011

32 745

Raming der voor de Tweede Kamer in 2012 benodigde uitgaven, alsmede aanwijzing en raming van de ontvangsten

Nr. 5

VERSLAG

Vastgesteld 20 mei 2011

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken¹, belast met het voorbereidend onderzoek van de Raming van de Tweede Kamer voor 2012, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen van haar bevindingen. Onder het voorbehoud dat het Presidium de gestelde vragen tijdig en afdoende zal hebben beantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging over de Raming voldoende voorbereid.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2
2.	Geleidende brief	2
3.	Begrotingstoelichting	3
4.	Outplacement	3
5.	Fractiekosten	3
	<i>Reservepositie fracties</i>	4
6.	Operationele doelstellingen	4
7.	AV-faciliteiten	4
8.	ICT	4
9.	Inrichten op ombuigen vanaf 2013	5
10.	Huis voor democratie en rechtsstaat	5
	<i>Schadeloosstelling Europarlementariërs</i>	6
	<i>Koffiecorner</i>	6
11.	Anti-rookbeleid	7
12.	Duurzaamheid	7
13.	Risico's	7
	<i>Parlementaire zelfreflectie</i>	8
	<i>Fractie-ondersteuning</i>	8
	<i>Overlegprotocol</i>	9
14.	Staat van de Tweede Kamer	9
	<i>Adviesorganen</i>	10
	<i>Vragenuur</i>	10
	<i>Dertigledendebat</i>	10
	<i>Nieuwe media</i>	10
15.	Rapportage inhuur externen	10

¹ Samenstelling:

Leden: Dijkzma, S.A.M. (PvdA), voorzitter, Beek, W.I.I. van (VVD), Staij, C.G. van der (SGP), Koopmans, G.P.J. (CDA), Bochove, B.J. van (CDA), Aptroot, Ch.B. (VVD), ondervoorzitter, Smilde, M.C.A. (CDA), Jansen, P.F.C. (SP), Ortega-Martijn, C.A. (CU), Brinkman, H. (PVV), Raak, A.A.G.M. van (SP), Thieme, M.L. (PvdD), Dibi, T. (GL), Heijnen, P.M.M. (PvdA), Elissen, A. (PVV), Monasch, J.S. (PvdA), Schouw, A.G. (D66), Marcouch, A. (PvdA), Boer, B.G. de (VVD), Hennis-Plasschaert, J.A. (VVD), Lucassen, E. (PVV), Verhoeven, K. (D66), Grashoff en H.J. (GL).
Plv. leden Dam, M.H.P. van (PvdA), Burg, B.I. van der (VVD), Dijkgraaf, E. (SGP), Sterk, W.R.C. (CDA), Bruins Slot, H.G.J. (CDA), Steur, G.A. van der (VVD), Knops, R.W. (CDA), Dijk, J.J. van (SP), Slob, A. (CU), Klaveren, J.J. van (PVV), Vacature (SP), Ouwehand, E. (PvdD), Gent, W. van (GL), Kuiken, A.H. (PvdA), Fritsma, S.R. (PVV), Vermeij, R.A. (PvdA), Pechtold, A. (D66), Wolbert, A.G. (PvdA), Nieuwenhuizen-Wijbenga, C. van (VVD), Taverne, J. (VVD), Bontes, L. (PVV), Hachchi, W. (D66) en Voortman, L.G.J. (GL).

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Raming voor de Tweede Kamer 2012. Zij zien aanleiding tot het stellen van een aantal vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de Raming voor 2012 die door het Presidium is opgesteld. Zij stellen met instemming vast dat het Presidium uitgaat van de eigen verantwoordelijkheid van de Tweede Kamer voor zijn eigen begroting. Ook de bevestiging van dit uitgangspunt door de nieuwe minister van BZK achten deze leden een belangrijke constatering.

Met dit uitgangspunt voor ogen willen deze leden het Presidium graag een aantal vragen stellen ter voorbereiding op de verdere behandeling van de Raming over 2012. De eigen verantwoordelijkheid van de Kamer voor zijn begroting legt naar het oordeel van deze leden een grote verantwoordelijkheid bij de Kamer. Deze verantwoordelijkheid dient zich te uiten in een sober financieel beleid. Dit geldt temeer in een tijd waarin de overheid bezuinigt. Maar tegelijk dient het Parlement zelf zorg te dragen voor de randvoorwaarden die de optimale uitoefening van de parlementaire taak mogelijk maken.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Raming voor 2012 en de staat van de Tweede Kamer zoals het Presidium die aan de Tweede Kamer heeft voorgelegd. Deze leden leggen graag een aantal vragen aan het Presidium voor.

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennis genomen van de Raming, en het rapport «De staat van de Tweede Kamer».

Wat betreft de Raming willen deze leden graag benadrukken dat zij de taakstelling en de inspanningsverplichting van de kant van de Kamer om deze te halen onderstrepen, maar dat zij geheel achter het voorbehoud van het Presidium staan dat de invulling van de taakstelling niet mag leiden tot aantasting van de kwaliteit van het werk van de Kamer.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren danken het Presidium voor het opstellen van de Raming 2012. In het kader van de Raming hebben deze leden een aantal vragen, in het bijzonder over het duurzaamheidsbeleid binnen de Tweede Kamer.

2. Geleidende brief

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat het gepast is dat het Presidium, gelet op de maatschappelijke ontwikkelingen, een koers vaart, waarbij de goede ondersteuning van leden onverkort aanwezig blijft, maar met een terughoudende instelling bij de intensiveringen. Deze leden vragen zich echter wel af wat het Presidium verstaat onder een voorwaardelijke inspanningsverplichting om de voorgestelde ombuigingen te realiseren. Wat houdt deze voorwaardelijke inspanningsverplichting in? Het Presidium merkt op dat ombuigingen niet tot gevolg mogen hebben dat de medewetgevings- en controle mogelijkheden van de Tweede Kamer worden aangetast. Daarover kan pas worden geoordeeld als er concrete voorstellen ter tafel liggen over de invulling. Het Presidium verwacht daarover na het zomerreces met de Kamer in overleg te kunnen treden. De vraag van deze leden is echter wel hoe het Presidium het proces gaat inrichten om tot overleg met de Kamer te kunnen komen.

3. Begrotingstoelichting

De leden van de CDA-fractie onderschrijven het uitgangspunt dat de Eerste en Tweede Kamer in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor het beheer, en dat de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zich strikt beperkt tot de verantwoordelijkheden die voortvloeien uit de Comptabiliteitswet 2001. Controle achteraf door de Rijksauditedienst is daarbij een instrument om te beoordelen of de Colleges bij hun beheer binnen de grenzen blijven die de Comptabiliteitswet stelt. De aan het woord zijnde leden vragen op welke wijze eventuele voorstellen uit de controle en het periodiek overleg van de Rijksauditedienst met betrekking tot het beheer van de Tweede Kamer zijn of worden opgenomen.

4. Outplacement

De leden van de VVD-fractie stellen vast dat het aantal leden dat wachtgeld ontvangt in 2010 is toegenomen. Tegelijkertijd namen in 2010 23 leden deel aan de outplacementfaciliteit. Het Presidium geeft aan dat door het besluit sollicitatieplicht Appa de eigen regeling inzake outplacement voor oud-leden niet langer nodig is. Graag ontvangen de leden van de VVD-fractie een schatting van de hoogte van de kosten die met outplacement zullen blijven samenhangen en die ten laste van de Raming 2011 en 2012 komen. Deze vraag lijkt temeer te klemmen, waar op p. 11 gewag wordt gemaakt van «een financieel risico» dat zou schuilen in een eventueel toenemend beroep op de outplacementregeling als gevolg van het invoeren van een sollicitatieplicht voor politieke ambtsdragers.

De leden van de PvdA-fractie constateren dat de voorziening voor vrijwillig outplacement niet meer nodig is door de invoering van de wet Appa, waarin een sollicitatieplicht bestaat voor voormalig politici en bestuurders. De Kamer blijft echter wel verantwoordelijk voor de begeleiding van zijn oud-leden bij het vinden van werk. Dit wordt ook als financieel risico erkend. De leden van de PvdA-fractie vragen aan het Presidium om een zo goed mogelijke inschatting te geven van dit risico. Zijn deze kosten naar de mening van het Presidium te beïnvloeden of horen zij tot de wettelijk vastgestelde verplichtingen?

De leden van de CDA-fractie vragen hoe hoog de verwachte kosten van outplacement van oud-Tweede Kamerleden zullen zijn. Door de invoering van het Besluit sollicitatieplicht Appa voor gewezen politieke ambtsdragers, van 30 november 2010 (2010, Stb. 788) zijn er immers regels gesteld rondom de begeleiding door een re-integratiebedrijf en de eventuele planmatige begeleiding en ondersteuning (outplacement). Hoeveel Kamerleden maken op dit moment gebruik van de regeling van het re-integratiebedrijf en de outplacement?

5. Fractiekosten

De leden van de CDA-fractie hebben de indruk, dat steeds meer kosten vanuit de ambtelijke organisatie van de Kamer worden afgewenteld op de fracties. Zo lijkt het budget voor de fracties op peil te blijven, terwijl er in feite een bezuiniging wordt doorgevoerd. Deze waarneming betreft bijvoorbeeld kosten voor kopiëren, restaurant en automatisering. Overigens is voor een goede bedrijfsvoering binnen de fracties van belang, dat de kosten transparant zijn en dat de Kamer zorg draagt voor een sluitend systeem van autorisatie van uitgaven. Voor automatiseringsuitgaven is dat goed geregeld, maar voor restaurantuitgaven nog niet. Voor de kostenbeheersing binnen de fracties is dit een noodzakelijk instrument. Graag ontvangen deze leden een reactie op deze punten van het Presidium.

Reservepositie fracties

De leden van de CDA-fractie vragen aandacht voor de financiële reservepositie van fracties, in het licht van de grote fluctuaties in zeteltallen. In de huidige regeling is de aan te houden reserve beperkt tot 50% van het jaarbudget. Dat kan problemen opleveren met bijvoorbeeld in het verleden aangegane pensioenverplichtingen. Kan het Presidium voorstellen doen tot verruiming van de regeling?

6. Operationele doelstellingen

Over de operationele doelstellingen hebben de leden van de CDA-fractie enkele vragen die zij bij de verschillende onderwerpen naar voren zullen brengen. Overigens waren deze leden tevreden over het aanbieden van introductie- en verdiepingscursussen aan nieuwe Kamerleden. Het viel deze leden echter wel op dat naarmate het parlementair jaar vorderde de bezetting van de cursussen geringer was. Welke maatregelen is het Presidium van plan te nemen om de bezettingsgraad te vergroten?

7. AV-faciliteiten

In 2013 zal gestart worden met de uitbreiding van het aantal met camera's ontsloten commissiezalen. Graag weten de leden van de VVD-fractie welke zalen ontsloten zullen worden en of op termijn alle zalen ontsloten zullen worden.

Voor de leden van de CDA-fractie is het belangrijk om het werk in de Kamer ook toegankelijk te maken voor derden. Hoeveel geld is er gemoeid met de implementatie modernisering AV-faciliteiten? Tijdens het algemeen overleg ICT bij de Rijksoverheid schijnen juist de audiovisuele middelen het gedurende het eerste gedeelte te hebben laten afweten, zodat er van de eerste veertig minuten geen stenogram is. Klopt dit? En welke lessen zijn uit dit voorbeeld getrokken voor de toekomst? Deze leden ontvangen op dit punt graag een nadere toelichting van het Presidium.

De digitalisering van de parlementaire informatie is een omvangrijke operatie. Hoeveel budget is met deze digitalisering gemoeid? Tevens vragen de leden van de CDA-fractie, wat de verhouding is tussen www.overheid.nl waar alle overheidsinformatie op staat en de ambities om de website van de Kamer tot de bron van parlementaire informatie voor derden uit te werken. En hoe staat het met het gereed maken van de website van de Tweede Kamer, zodat iedere gebruiker toegang krijgt tot de informatie in Parlis? Wat dient er nog te gebeuren? Werkt de Tweede Kamer op het gebied van deze ontwikkelingen ook nauw samen met de Eerste Kamer?

8. ICT

De leden van de PvdA-fractie constateren met tevredenheid dat de investeringen in ICT in de afgelopen jaren hun vruchten beginnen af te werpen. De basisinfrastructuur werkt een stuk beter, de opslag voor email en documenten is sterk vergroot en de interne informatiesystemen worden verbeterd. Voor het werk buiten het parlement wordt nog gewerkt aan een virtueel bureaublad waarmee Kamerleden en medewerkers via mijn.parlement.nl een sterk verbeterd systeem tot hun beschikking krijgen dat vergelijkbare mogelijkheden biedt als een computer in de Kamer. De leden van de PvdA-fractie verwachten grote voordelen van dit systeem en worden graag geïnformeerd over de verdere invoering. Ook constateren deze leden dat uitbreiding van het draadloos internetnetwerk belangrijker wordt met het steeds intensiever gebruik van mobiele apparatuur. Welke

planning is er voor de implementatie van dit netwerk en welke dekking wordt nagestreefd?

In de begrotingstoelichting lezen de leden van de CDA-fractie dat bij het indienen van claims voor ICT-projecten in het verleden geen rekening is gehouden met toekomstige beheerslasten. Dit leidt tot een structurele meerpost van € 250 000. Deze leden vragen in dit verband, of het Presidium ook rekening heeft gehouden met de vervanging van de applicaties van de ICT-projecten op termijn en welk bedrag hier jaarlijks voor is gereserveerd?

9. Inrichten op ombuigingen vanaf 2013

De leden van de VVD-fractie nemen kennis van de aankondiging van het Presidium in 2012 voorstellen voor te leggen aan de Tweede Kamer om bij te dragen aan de ombuigingen zoals die in het regeerakkoord zijn aangegeven. Het Presidium stelt voor dat de Tweede Kamer een voorwaardelijke inspanningsverplichting op zich neemt om ombuigingen te realiseren. Het uiteindelijke oordeel over bezuinigingen kan pas vallen als er concrete voorstellen ter tafel liggen. Graag vernemen de leden van de VVD-fractie of het Presidium deze voorstellen eerder kan doen toekomen dan bij de Raming voor 2013. Wellicht kan het onderzoek van de Stuurgroep Inspanningsverplichtingen worden bespoedigd?

De leden van de PvdA-fractie hebben veel waardering voor de ambtelijke ondersteuning die de Kamerorganisatie biedt. De Griffie en de ondersteunende diensten verzetten veel werk dat voor het parlementaire proces van onschatbare waarde is en leggen hierbij ook nog eens veel flexibiliteit aan de dag. Deze leden maken zich echter zorgen om de huidige bezetting van het Bureau wetgeving, dat door omstandigheden twee gewaardeerde en geroutineerde krachten moet missen. Het is de indruk van deze leden dat er achterstanden ontstaan bij de advisering over amendementen en initiatiefwetten, wat het parlementair proces duidelijk kan benadelen. Wordt deze constatering gedeeld door het Presidium en wat wordt ondernomen om de capaciteit van Bureau wetgeving te verbeteren?

De leden van de SP-fractie vragen wat de gevolgen zijn van de druk van de taakstelling in het algemeen, en met name voor de diensten die aanbesteed zijn. Hoe staat het op dit moment met de aanbesteding van de schoonmaak? Komt er een nieuwe aanbestedingsronde? Wat worden daarin de voorwaarden? Wat betekent dat voor het personeel? Deze leden vragen zich af hoe het personeel, al of niet aanbesteed, denkt over het personeelsbeleid van de Tweede Kamer. Hoe tevreden zijn de schoonmakers, de beveiligers en de mensen van de reprografische dienst? Is dit gemeten? Zijn hierover gesprekken met medewerkers gevoerd, en wat was daarvan de uitkomst?

10. Huis voor democratie en rechtsstaat

De leden van de VVD-fractie vragen of het waar is dat voor het Huis voor democratie en rechtsstaat structureel € 2,3 mln. per jaar wordt gereserveerd, welk bedrag bij de Raming 2012 – bij ontstentenis van duidelijkheid over openingsdatum van genoemd Huis – volledig wordt ingezet voor aanpassingen van het gebouw van de Tweede Kamer? Hoe reëel is het uit te gaan van opening van genoemd Huis in 2015? Waarom is er in de Raming 2012 niet voor gekozen om – conform de bij de behandeling van de Raming 2011 uitgesproken wens – tenminste de helft van de verbouwingskosten aan te wenden om als bezuiniging op de totale kosten van de Tweede Kamer te dienen? Het ligt toch niet in de rede om aan te nemen dat verbouwingskosten ten behoeve van het toegankelijker maken van het

gebouw van de Tweede Kamer voor bezoekers, jaren achtereen investeringen ten belope van € 2,3 mln. per jaar vergen?

Graag weten de leden van de VVD-fractie of, en zo ja welk bedrag is gereserveerd voor het gedenken van 200 jaar Staten-Generaal in 2015. Komt dit bedrag voort uit het budget dat beschikbaar is gesteld voor het Huis voor democratie en rechtsstaat?

De leden van de PvdA-fractie hechten er grote waarde aan dat zoveel mogelijk burgers kennis en ervaring opdoen over de werking van de democratie. Het is een belangrijk doel om alle Nederlandse jongeren een keer in hun leven te ontvangen in het Parlement. Deze leden steunen daarom de oprichting van het Huis voor democratie en rechtstaat, waarin de Kamer een actieve partner is, en de inspanningen om in de Kamer meer bezoekers te ontvangen. Graag worden deze leden geïnformeerd over de huidige ontwikkelingen op het gebied van bezoekers en het voorlichtings- en lesaanbod dat hun geboden wordt. Met name zijn deze leden geïnteresseerd in de ontwikkeling van het aantal bezoekers en de evaluatie van de ontvangst en informatie die geboden wordt. Wat betreft de toekomst zijn deze leden benieuwd naar de inbedding en samenwerkingsverbanden die aangegaan worden om lespakketten aan te bieden, de fysieke huisvesting van het Huis voor democratie en rechtstaat en de financiering hiervan.

Schadeloosstelling Europarlementariërs

De leden van de VVD-fractie merken op dat twee herkozen Europarlementariërs hebben aangegeven nog wel via de Tweede Kamer hun schadeloosstelling te willen ontvangen. Kan het Presidium inzicht verschaffen in de redenen daarvoor, zo vragen deze leden. Daarnaast vernemen zij graag hoe groot de schadeloosstelling is. Is dit bedrag opgenomen in tabel 3 onder schadeloosstelling Tweede Kamerleden?

De leden van de CDA-fractie lezen dat het Presidium de vrijval van de schadeloosstelling van de Europarlementariërs (€ 2,3 mln.) zal aanwenden voor het in oprichting zijnde Huis voor democratie en rechtsstaat. Dit is voorzien in 2015. Tot het moment van opening van het Huis wordt de onderuitputting aangewend voor aanpassingen in het gebouw van de Tweede Kamer voor het ontvangen van bezoekers. Welke aanpassingen gaat het Presidium voor het ontvangen van bezoekers doen en is dit dan ook voor een bedrag van € 2,3 mln.?

Koffiecorner

De leden van de PvdA-fractie lezen dat de opening van een koffiecorner gepland is; een voorziening ten behoeve van de gastvrije ontvangst van bezoekers, waar in de Kamer al lang behoefte aan bestaat. Deze leden willen graag geïnformeerd worden over de investering die hiermee gemoeid is en de wijze van exploitatie van deze voorziening.

Het is voor de leden van de CDA-fractie positief om te lezen dat de koffiecorner een leerwerkplek wordt waar leerlingen, die een Beroeps Opleidende Leerweg «Middelbaar facilitair» volgen, werkervaring op kunnen doen. De leden van de CDA-fractie zijn verheugd, dat het Presidium de motie-Biskop c.s. heeft omarmd om leerlingen ook maatschappelijke stage in de Kamer te laten lopen. Wanneer lopen de eerste leerlingen voor de maatschappelijke stage in de Tweede Kamer rond?

Deze leden willen wel graag weten wat de toegevoegde waarde van een servicepunt voor stomerizaken en dergelijke is als de Tweede Kamer in het midden van de stad is gelegen. Welke overige dienstverlenende zaken

wil het Presidium in dit servicepunt gaan reserveren en welk bedrag is met deze dienstverlening gemoeid?

11. Anti-Rookbeleid

De leden van de VVD-fractie vernemen graag wie de kosten zal dragen van eventuele verbetering van bestaande rookruimtes om overlast tegen te gaan. Zal de Rijksgebouwendienst eventuele kosten op zich nemen?

12. Duurzaamheid

De leden van de PvdD-fractie brengen in herinnering dat reeds in 2008 een motie is aangenomen die het Presidium verzoekt aan te sluiten bij het streven van de rijksoverheid om in 2010 100% duurzaam in te kopen en een duurzaamheidsbeleid op te stellen waarin concrete doelstellingen worden geformuleerd ten aanzien van de inkoop van biologische producten en de transitie naar duurzame plantaardige en dierlijke eiwitten.

Zij vernemen graag van het Presidium hoe, twee-en-een-half jaar later, het duurzaamheidsbeleid in de organisatie van de Tweede Kamer vorm gekregen heeft. Welke concrete doelstellingen zijn geformuleerd ten aanzien van de inkoop van biologische producten en de transitie naar duurzame plantaardige en dierlijke eiwitten? In welke mate zijn deze doelstellingen behaald? Als deze doelstellingen niet volledig behaald zijn, waarom niet? Hoe gaat het Presidium ervoor zorgen dat deze alsnog behaald worden? Als de doelstellingen wel behaald zijn, formuleert het Presidium dan nieuwe doelstellingen om uiteindelijk te komen tot 100% duurzaam inkopen?

Welke concrete resultaten van het duurzaamheidsbeleid zijn terug te zien in de Tweede Kamerrestaurants en de overige catering binnen de Tweede Kamerorganisatie, zoals de koffieautomaten, de vergaderlunches en straks de koffiëcorner? Zoals bekend dragen vegetarische producten in sterke mate bij aan de verduurzaming van voeding. In hoeverre is daar extra aandacht voor gekomen? Welk aandeel van het aanbod binnen de Kamerrestaurants bestaat uit vegetarische gerechten? Welk aandeel van het aanbod binnen de Kamerrestaurants bestaat uit biologische gerechten? In welke mate zijn vegetarische en biologische producten beschikbaar op de dagen dat de Kamer niet vergadert, als het Pleinrestaurant op de eerste verdieping gesloten is? En in welke mate zijn er biologische producten beschikbaar tijdens vergaderlunches en in de koffieautomaten in de rest van het Kamergebouw?

De leden van de PvdD-fractie zijn van mening dat duidelijk moet zijn of en in welke mate de aangeboden producten biologisch zijn. Is het Presidium het daarmee eens? Is het Presidium het bijvoorbeeld met hen eens dat cappuccino van biologische koffie met niet-biologische melk niet aangeduid mag worden als een biologisch product, maar als een product gemaakt van biologische koffiebonen? Zijn er richtlijnen voor welke producten als biologisch geduid worden?

Tenslotte vragen deze leden of het Presidium ideeën heeft hoe de Tweede Kamer minder afhankelijk kan worden van fossiele brandstoffen, bijvoorbeeld door het plaatsen van zonnepanelen op de daken van de Tweede Kamergebouwen. Is het Presidium bereid om een onderzoek naar de mogelijkheden hiertoe te starten?

13. Risico's

De leden van de PvdA-fractie lezen dat het Presidium het voornemen heeft om een inspanningsverplichting aan te gaan om in 2015 6% te bezuinigen op de posten die beïnvloedbaar zijn. Verder lezen zij dat de bezuinigingen niet ten koste mogen gaan van de medewetgevings- en controlemogelijk-

heden van de Kamer, het Parlement moet hierbij een goed geïnformeerde gesprekspartner, controleur en medewetgever zijn van de regering. De regering kan immers rekenen op ondersteuning van een omvangrijk ambtelijk apparaat. Deze leden willen benadrukken dat zij deze randvoorwaarde als zeer belangrijke toetssteen zullen gebruiken bij het beoordelen van bezuinigingsvoorstellen. Tegelijk lezen zij dat het heel moeilijk wordt om invulling te geven aan de inspanningsverplichting op een wijze die de taakuitoefening van de Kamer niet raakt. Daarom vragen deze leden het Presidium in te gaan op de mogelijkheden die het ziet om binnen de randvoorwaarden bezuinigingen te vinden. Welke denkrichtingen worden daarbij verkend? Wil het Presidium een poging doen om gerichte bezuinigingen te vinden, zodat bezuinigingen die het primair proces van de Kamer raken voorkomen kunnen worden?

De leden van de CDA-fractie vragen aandacht voor de opmerking van het Presidium bij de opsomming van risico's dat in geval van onverwachte verkiezingen en/of grote parlementaire onderzoeken noodzakelijkerwijs een beroep moet worden gedaan op exogene financiering. Deze leden vragen, wat het Presidium verstaat onder exogene financiering en aan welke bedragen moet worden gedacht.

Parlementaire zelfreflectie

De leden van de PvdA-fractie constateren dat er de laatste jaren extra geld is vrijgemaakt om invulling te geven aan de aanbevelingen van de parlementaire zelfreflectie. Hiermee werd tegemoet gekomen aan een breed gedragen wens van de Kamer om de ondersteuning van de leden te verbeteren en om de mogelijkheden om zelfstandig onderzoek te doen te vergroten. De leden van de PvdA-fractie zien het risico dat bezuinigingen juist de uitvoering van de aanbevelingen van de parlementaire zelfreflectie zullen raken, zij ontvangen hierop graag een reactie van het Presidium.

Om een goed beeld te kunnen krijgen van de hoeveelheid ondersteuning die nodig is voor een goede uitoefening van het parlementaire werk zouden de leden van de fractie van de PvdA graag een vergelijking willen kunnen maken met de parlementen van omliggende landen. Zij vragen het Presidium welke ambtelijke, persoonlijke en onderzoeksondersteuning deze parlementen tot hun beschikking hebben.

Een belangrijke aanbeveling voortkomend uit de parlementaire zelfreflectie waar middelen voor vrijgemaakt zijn, is de ondersteuning en ontwikkeling van de parlementaire onderzoeksagenda. De leden van de PvdA-fractie constateren dat de Kamer meer eigen onderzoek gestart is, waarvan de informatie en het proces door de Kamerleden gewaardeerd wordt en waarmee de Kamer zich een meer eigenstandige positie verwerft. Graag vernemen deze leden van het Presidium hoe deze de eerste ervaringen met de onderzoeksagenda waardeert en of de ondersteuningscapaciteit hiervoor aansluit bij de behoeften van de Kamer.

Fractie-ondersteuning

Verder constateren de leden van de PvdA-fractie dat de electorale tendens is dat de grote fracties kleiner worden. Zij vragen zich af wat voor effect dit heeft op het functioneren van de grote fracties, die de gewoonte hebben om aan alle overleggen deel te nemen en welke consequenties er volgens het Presidium aan deze electorale ontwikkeling verbonden moeten worden ten aanzien van de fractie-ondersteuning.

Ook constateren deze leden dat de bezuinigingen vooruitlopen op de plannen voor een kleiner parlement. Deze leden zien het risico dat dit de effectiviteit van de parlementariërs aantast. Zij vragen het Presidium wat

de voor- en nadelen zouden kunnen zijn van het koppelen van bezuinigingen aan de vermindering van het aantal leden van de Kamer. Het is voor de ondersteuning van de fracties mogelijk om binnen vastgestelde grenzen een reserve op te bouwen. De leden van de PvdA-fractie zien hierin een financieel instrument dat belangrijk is om te komen tot een stabiele toekomstplanning voor de fractieondersteuning. Graag zouden deze leden weten wat voor invloed aanpassingen op de fractiebudgetten hebben op de reserves waar een fractie recht op kan doen gelden.

Overlegprotocol

De leden van de PvdA-fractie hechten grote waarde aan zorgvuldigheid bij de verdere uitwerking van de voorstellen voor de ombuiging. Zij zien daarin een belangrijke rol weggelegd voor het overleg tussen het managementteam en de ambtelijk secretarissen van de fracties. Door een goed gebruik van dit overleg kan de besluitvorming in het Presidium effectiever verlopen. Om het overleg tussen het managementteam van de Kamer en de ambtelijk secretarissen van de fracties goed te laten verlopen is naleving van het geldende protocol van groot belang. Deze leden ontvangen van het Presidium graag de toezegging dat dit protocol zorgvuldig nageleefd zal worden bij het voorbereiden van de invulling van de inspanningsverplichting.

14. De Staat van de Tweede Kamer

De leden van de PvdA-fractie vragen aandacht voor de werkwijze van de Kamer. Zij spreken hun waardering uit voor de eerste publicatie van de Staat van de Tweede Kamer en spreken de verwachting uit dat de analyse van de verzamelde informatie met de jaren aan kracht zal winnen door het structurele karakter waarmee wordt verzameld.

De leden van deze fractie maken zich zorgen over de wijze waarop de huidige regering de informatieverstrekking aan de Kamer uitvoert. Met name de beantwoording van schriftelijke vragen laat regelmatig te wensen over, waarmee de informatievoorziening van de Kamer gehinderd wordt en daarmee de uitoefening van haar bevoegdheden. De leden vragen het Presidium of het van oordeel is dat de huidige informatieverstrekking aan de Kamer voldoet aan de informatieplicht van art. 68 GW en wat gedaan wordt om de informatieverstrekking aan de Kamer op peil te brengen en te houden.

De huidige opzet van de Staat van de Tweede Kamer is een prima eerste aanzet voor een jaarlijkse parlementaire zelfreflectie. De leden van de CDA-fractie hebben geen behoefte aan een vuistdik document met een doorwrochte wetenschappelijke onderbouwing. Het Presidium stelt voor om in de toekomst de nadere duiding van alle gegevens – al dan niet periodiek – op te dragen aan een wetenschappelijk instituut. De vraag is hoe het Presidium dit voor zich ziet en hoe vaak het dit wilt uitvoeren. Overigens vragen deze leden of het Presidium overwogen heeft om nog een hoofdstuk op te nemen over de relatie tussen de Tweede Kamer en de Eerste Kamer.

Wat betreft het rapport «De staat van de Tweede Kamer» merken de leden van de SP-fractie op dat zij tevreden zijn over de inhoud, en met plezier kennis hebben genomen van alle feiten. Zij waarschuwen wel om hier vanuit de Kamer zelf geen conclusies uit te trekken. Dit kan beter worden overgelaten aan onafhankelijke derden, die met het geproduceerde rapport aan het werk kunnen. Conclusies vanuit de Kamer zelf zullen al snel leiden tot een politiek oordeel, of de beschuldiging daarvan, en dat is

ongewenst. De leden van de SP-fractie zouden dus graag zien dat dit rapport zo feitelijk mogelijk blijft, zonder al te veel conclusies en aanbevelingen.

Adviesorganen

De leden van de CDA-fractie vragen of er per sectoraal of multisectoraal adviesorgaan inzicht bestaat in wat de mogelijkheden voor de Kamercommissies zijn nu op 8 maart 2011 de griffiers van de Kamercommissies een ontmoeting hebben gehad met secretarissen van de sectorale en multisectorale adviesorganen ter bespreking van de vraag hoe het beroep van de Kamercommissies op deze organen kan worden gestimuleerd. Deskundigheidsadvies kan een goede bijdrage leveren aan de voorbereiding van behandelingen van beleidsbrieven of wetsvoorstellen.

Vragenuur

De leden van de CDA-fractie merken op dat het mondelinge vragenuur afgelopen jaar meerdere malen is gewijzigd. Op welke wijze vindt de evaluatie van het vragenuur plaats? Wordt daarin niet alleen de opvatting van de Kamerleden, maar ook de mening van de publieke tribune/ televisiekijkers meegewogen?

Dertigledendebat

Uit de gegevens van de Staat van de Tweede Kamer leiden de leden van de CDA-fractie af dat een toename van het aantal dertigledendebatten en interpellaties plaatsvindt. Daarbij wordt opgemerkt dat in toenemende mate de dertigledendebatten op een lijst van nog te plannen spoedoverleggen geplaatst worden en dat ze pas na enige werken worden gehouden of definitief van de agenda gehaald worden. De leden van de CDA-fractie vinden de suggestie van het Presidium sympathiek om meer inzicht te krijgen in hoeveel dertigledendebatten uiteindelijk niet plaatsvinden.

Nieuwe media

De CDA-fractie deelt de opmerking in de staat van de Tweede Kamer, dat het ontwikkelen van beleid met betrekking tot het gebruik van nieuwe media in het verkeer met de samenleving vooral een zaak van de fracties is. Het is de leden van de CDA-fractie echter niet helemaal duidelijk wat er bedoeld wordt met de opmerking dat in het bijzonder bij het thema «de Kamer en de samenleving», maar ook in het algemeen het gewenst is om inzicht te verkrijgen in de werkzaamheden van leden en fracties die zij autonoom uitvoeren. Welke werkzaamheden worden hier bedoeld?

15. Rapportage inhuur externen

De leden van de PVV-fractie zijn van mening dat er bijzondere aandacht dient te zijn voor de inhuur van externen. Zeker in een tijd van bezuinigingen dient de Kamer zorgvuldig te handelen. Deze leden wijzen er verder op dat politici altijd het voorbeeld moeten geven aan het volk waar zij door gekozen zijn. Zorgvuldigheid met wachtgeld dient dan ook uitgangspunt van beleid te zijn voor de Tweede Kamer.

Het afgelopen jaar is er iets meer dan vier miljoen uitgegeven aan de externe inhuur. De leden van de CDA-fractie vragen, voor welke soorten functies externe inhuur benodigd was en hoe lang de gemiddelde duur van de inhuur van externen is. Daarbij steunen deze leden in beginsel het streven van het Presidium om het totale bedrag aan externe inhuur verder

te verlagen. Het gaat om een bedrag van bijna 500 000 euro. Hoe gaat het Presidium deze verlaging bewerkstelligen? Welke gevolgen heeft dit voor de werkzaamheden van de Kamerbewoners?

De voorzitter van de commissie,
Dijksma

De adjunct-griffier van de commissie,
Hendrickx